Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj V. | *V srédo 8. kimovca 1847.* | List 36.

Prostost.

O veselim jutra zóru
Bil sim že na hišnim dvoru,
Kar en tičik perskakljá;
O, ni mogel perleteti,
Se mu mora milo zdeti, —
Zdèrta je perútica.

Matica za njim peršviga,
Posvarí ga, mu pomiga,
Kam de revčik naj hití,
Kak se spenja, kak skakuje,
Zdraven milo požaluje.
De obeh perutic ni.

Kupe zernja zdej zagleda,
Jih obskakje, jih obseda,
Neprehvaljen so mu raj;
Matica pa mu zapôje:
Varuj, varuj, dete môje!
De kdo ne zasači naj.

Meni se pa tičik smili,
Mislim, kak de v hudi sili
Malo zernja le dobí.
»Bodi moj, te bom napajal,
»Pital dôbro, ne nagajal,
»Dal ti dosti vsih rečí.«

Kar se mati je oglasila:
»Sinek, kaj sim te svarila,
O brezskerbna ti mladóst!«
Tičik zdaj vso moč si vzame,
In se vzdigne ter objame
U zavétji ga prostóst.

Zdej zažvergolita sladke,
Glasne pesmi mile in gladke,
De razlega se nebó. —
Mislim, de sta hvalo pela,
Ko jih sužnost ni objela; —
Súžen biti je strašnó!

Kamnogôrski.

Mizarjem poduk,

kakó mehkimu lesu podobo ali obraz terdiga likaniga dati.

V 50. listu lanjskih Novic smo na znanje dali, de se po neki novi znajdbi zamore vsakterimu hišnimu ali cerkvenimu orodju, naj si bode miza, skrinja, omara, spovednica, oltarski stebri i. t. d. iz mehkiga lesa ličnost likaniga (politiraniga) dati, in smo obljubili to ravnanje, po nemško „Masern“ imenovano, tudi v Novicah popisati po vodílu francozkiga umetnika Hajnca, ki je v Ljubljanski risarski šoli zbranim mojstram in učencam natanjko pokazal, pa tudi druge mojstre, kakor našiga brihtniga podobarja Tomca v Šentvidu nad Ljubljano, lakirarja Hauptmana v Ljubljani in več druzih v ti umetnosti podučil. *)

Zavoljo mnogih zaderžkov nismo môgli téh vodíl poprej oznaniti in obljube spolniti, kakor še le danes. Kar nam je mojster Hajnc sam spisal, to oznanimo tukaj.

Vsa ta umetnost, ktera se prav lahko le pri tacim mojstru naučiti zamore, ki je tega dela navajen, in ktera se po samim popisu ne da natanjko zapopasti, obstojí — kakor smo že v 50. listu lanjskih Novic povedali — iz 3 opravíl. Pervo opravílo je, de se mehki les s pripravno svitlo oljnato farbo namaže; drugo opravílo po posušenim oljnatim namazku je, de se takó namazanimu lesu pripravna jesihasta farba in podoba taciga lesa da; tretje pa je, de se dodelano farbanje s firnežem prevleče.

Pervo opravílo, to je, mehki les čez in čez s svitlo oljnato farbo namazati, je lahka reč, ktera nobene umetnosti ne potrebuje in jo vsak navadni mazár (Anstreicher) zna.

Drugo opravílo je nar veči umetnost pri tem delu, de se namreč za vsaki les primerjene farbe vzamejo, in de se človek naučí, les s temi farbami takó umetno prevleči, de pride podoba hrastoviga, češnjeviga, orehoviga lesa i. t. d. na svitlo.

Tega druziga opravíla se ne bo nihče prav naučil, ki ni z lastnimi očmi vidil, kakó se v tem ravná; torej kdor tega še ne zna, naj se gré k enimu ali druzimu zgorej imenovanih mojstrov učit, česar se bo prebrisan človek tudi v treh urah toliko naučil, de se bo zamogel imenovaniga lepotičenja lotiti.

Ena nar potrebniših rečí v ti umetnosti je, de tisti, ki se tega dela loti, vunanje lice ali obraz terdiga lesá dobro pozná, de tedej vé mehkimu pravo podobo terdiga dati. Kdor na tanjko ne vé, kakošen je orehov, hrastov ali kak drug les, ne bo nikdar lepotičenja dobro zadél.

Tudi potrebno orodje, kakor so mnogoteri malarski čopički (pinzeljni), se mora poznati. Po angležki šêgi se opravlja lepotičenje z usnjato kertačo; po nemški šêgi s peresam; po francozki, nar boljši, pa kakor bomo spodej povedali.

Nar veči skrivnost, de se lepotičenje lepo opravi, je pa: de malar vedno le od sebe proč ali od sebe naprej, in sicer prav močno s čopičem ali pinzeljnam po lesu têpe; bolj močno ko se s čopičem po lesu têpe, lepši se delo storí.

*) V pisarnici kmetijske družbe v Ljubljani se vidi omara od gosp. Hajnca lepotičena, in več druzih podob.
Vredništvo.

Poglavitniši farbe so 4, namreč 1) takó imenovana in malarjem znana laška perst terra siena žgana; 2) terra siena nežgana; 3) ombra svitla; 4) ombra tamna.

Kakó mehkimu lesu podobo hrastoviga dati.

1) Za spodnjo ali oljnato farbo (Grundfarbe) se vzame $^{26}/_{32}$ svinčene belíce (Bleiweiss), $^{5}/_{32}$ okra (Ocker), $^{1}/_{32}$ angležke rudečíne (Englisch Roth); *) vse to se skupej po malarsko z oljem dobro podéla, in potem se toliko terpentina pridene, de farba bolj redka postane in les potem vodeno farbo lože na-se potegne in obderží.

2) Farba za lepotičenje (Maserfarbe) pa obstojí: iz polovice navadne laške perstí (terre siene), iz polovice pa kelniške perstí (Köllnische Erde).

3) Opravílo. Kadar je na dobro posušeno imenovano oljnato farbo popisana vodena farba namazana, vzame malar (ali kdor se s tem malanjem pečá) nalaš za to iz rusovskih šetín napravljen širok pa plošnat čopič ali pinzelj v roke, de vodeno farbo dòbro v les vtêpe, pa čopič zmirej od sebe naprej žêne. S tem delam naredí luknjice v lesu (Poren). Je les takó s farbo prevlečen, se vzame nalaš za to napravljen šablon ali patron (Schablone) in pa v vodi nekoliko omočena goba v roke, de se takó imenovani olesk (Spiegel) po lesu naredí. Je to opravljeno in vse dòbro suho, se naredijo s pràv mehkim čopičem, ki je iz mačje dlake napravljen (Schlepper), letíne v les, ktere se poslednjič s čopičem, ki je iz jazbičevih šetín napravljen), pràv dobro proti njih koncu pobrišejo.

(Konec sledí.)

*) Številke $^{26}/_{32}$, $^{5}/_{32}$, $^{1}/_{32}$ in vse, ki bojo še pozneje v tem nauku pri farbah oznanjene, kažejo natanjčno méro, koliko se namreč vsaktere farbe potrebuje, kar pa le tisti lahko razumi, ki je rajtanja nekoliko vajen. Naj tedej tak, ki tega ne vé, zató popraša, — kér namen Novic ne more biti, ljudí rajtati učiti. Vredništvo.

Zvezdoslovje.

(Dalje.)

13. §. *Težna moč sonca.*

Sonce, ki je skorej poldrugi milijonkrat večí od naše zemlje, ima tudi in mora imeti več blagá v sebi, in tedej večí težo, ko vsi planêti s svojimi lunami vred in komêti, ki se okoli njega verté, de jih na-se vleče. Vsi planêti in komêti bi tudi v resnici na sonce padli, ako bi jih neka velika moč, od kar so vstvarjeni, zmirej naprej ne gnala; takó se pa morajo v krogih — elípsah — okoli njega vertéti. Ko bi jih pa sonce na-se več ne vleklo, bi proč od njega v globoko nebó letéli, in, ali naravnost na kako drugo zvezdo — pa le še po veliko milijonov létih — pádli, ali bi se pa jeli postransko okoli njega vertéti. Kako težo ima neki grahovo zerno mémo mernika graha? — kako težo zemlja ali drugi planêti ali komêti mémo sonca? — tekó okoli njega, kakor de bi skorej nobene téže ne imeli — s hitrostjo, ktera preseže vse naše navadne zapopadke, v eni sekundi po tri ali še več milj! —

Vsim učenim je prepričana resnica, de vsaka pahnjena ali veržena reč bi večno naprej têkla ali letéla, ko bi je clo nič ne zaderževalo; kamen, kteriga z rokó veržeš, iz puše izstreljeno kroglico, priderżuje nekoliko zrak, nekoliko ju tudi zemlja s svojo večí močjó ali težo na-se vleče, de zmirej, bolj počasi in niže letita, dokler doli ne padeta, sicer bi zmirej naprej letéla. Če v sredi ravne in gladke mize klin zabiješ, in na-nj za vervičico z mehkimi zanjkicami kroglico privežeš in jo zatočiš, bi večno okoli klina tekla in sicer, ako si to pràv naredil, v krogu, če bi se s svojimi robmí — če jih ravno ne vidimo — z robmí mize ne dergnila, ki jo zmiram bolj zaderżujejo; pa tudi moč ali téža zemlje jo kar močno na-se vleče in takó priderżuje, de se mora takó persiljena počasi vstaviti. Kakor vleče klin na mizi z vervičico kroglico, takó vleče planêt luno, — takó vleče sonce s svojo veliko močjó in težo vse planête in komête na-se, kteri pa od začetka čudno in nerazumljivo pahnjeni ali verženi se morajo stanovitno okoli sonca v kolobárjih vertéti. Globoko nebó ni popolnama prazno in čisto, ampak napolnjeno z nedopovedljivo tanjkimi gázi. Taki gázi tudi nekoliko pa vender zlo malo lune v njih téku okoli planêtov, in planête v njih téku okoli sonca zaderżujejo, de bodo s časam — pa ne še takó naglo — vse lune na svoje planête, in planêti na sonce pádli. Zvezdogledi pravijo, de še dobrih 25,000 lét se ni treba clo nič bati, de bi luna na zemljo pádla; tudi bo pretéklo kakih 100 tavžent ali milijon lét, predin bo Merkúri, sonca nar bližji planêt, na-nj padel.

Če stopiš poléti z eno nogo v gnjijočo lužo, boš ob enim zatèrl, pomoril in pokončal morde čez 60 milijonov živih stvaric, ki so se tudi po svoje svojiga življenja veselile; tó je bilo za-nje strašna prigodba, je bilo končanje in razdjanje življenja eniga celiga svetá, in vender to je čisto nič v priméri z življenjem, kar ga je na celi zemlji; ravno takó, ko bi vsi planêti ob enim na sonce padli, bi bilo to grozovitin primérljej za vse na-njih žive stvarí, ali vender nič v priméri z življenjem v celim stvarjenji Bôžjim! —

Sonce z vsimi svojimi planêti, njih lunami in komêti ima v priméri z druzimi zvezdami v globocim nebu le eno težo, kakor de bi čisto samo bilo, kakor de bi vsi planêti in komêti z njim v eno telo zvezani in združeni bili. To je treba razumeti zavolj druzih zapopadkov, ki jih bomo od globokiga nebá dali.

Ako povzdigneš, o pozemeljski človek! — svoje očí na mogočno sonce, in se spomniš, kakó v sredi svojih planêtov, njih lún in komêtov kraljuje, jim vsim v imenu Gospodovim svitlobo, gorkoto in življenje delí; ako premisliš, kakó so se že lune okoli svojih planêtov, planêti in komêti okoli sonca — in se bodo še na tavžente lét — dokler bo Gospódu dopadlo — v svojih stanovitnih kolobárjih in časih vertili; ako prevdariš stanovitne postave, po kterih, in lep red, v kterim se vse to spelljuje; saj vender ne bo drugači mogoče, kakor de s premilim sercam zdihneš in zavpiješ rekoč: O velik, o mogočen je Bog! kteri je vse to osnoval! — — njemu bodi čast in hvala od veka do veka! —

Tak zdihljej povzdigne in počastí tvoj um, je mogočnosti in modrosti Božji primerjen. Zvezdoslovci prečujejo cele nočí na visokih zvezdoglediših in imajo vedno svoje očí na nebeške primérljeje obernjene, oní pazijo — damo za pripodobo — pazijo na mračenje tretje lune Júpitarja, med tem, ko ti sladko spiš; oní so tedej, ki velike dela Božje vedno pregledujejo, tudi veliki spoštovavci stvárnika.

(Dalje.)

Dohtar Skaza, ali pravdar Sebigrabič.

(Konec.)

Ko tak rogovilež pijan domú pride, mu mora vse spod nóg. Gospodinja je celi dan na polji delala, de je vsa utrujena; zvečér pride domú, pa nima še v lonec kej djati (ako je ravno pred novino), de bi sebe nasitila in otroke utolažila. Pa to še ni dosti; zdaj pride mož pijan iz oštarije, začne ženo pretepati, daviti, in po tleh valjati; k sreči se mu zmuzne in v drugo hišo

uide, sicer bi jo ne mara ubil. Dedec v svoji togoti gré zopet v oštarijo, žena z otroci se mora od doma spraviti, in per sosedu prespati, de je ne zadavi, ko ponoči domú kakor svinja perrogovili. Tega ne storí enkrat, ampak večkrat; ne eden, ampak jih je veliko; ne v enim samim kraji, ampak se najdejo povsod. Vse to je res, pa brezvestniga kerčmarja nič ne peče; temuč njega nekaj druziga šiplje: Bil je že nekolikrat kaznjen, ko je čez uro točil, in zdej se dela, de bi mu prepovedali točiti. Kje je pomoč? kakó se lagati, kaniti in viti, de bi se še otel? Vsi taki in enaki nepoštenoviči zalezejo k nepoštenovič Pravdarju ali dohtar Skazatu se z njim posvetovat, kakó bi gospósko nalagali in ljudí zvijali in derli. Takó se tak snedež preživí z žuli kmeta, in pa z goljufijo kmetiških goljufov, zapeljuje serca, postave prejeda, in gospósko zaničuje. Tacih pravdar Skazov se ne manjka; ne sme se reči, de je per vsih tolika hudobija, kakor je tukej popisana; per nekterih je tudi nekoliko neumnost in nevednost kriva; pa ravno zató toliko veči strahovanje zaslužijo, ki se s tacimi rečmí pečajo, ki jih ne umějo, in takó ljudí zapeljujejo. Še veliko hujši pa je za tiste, ki krivico pràv očitno spoznajo in vedama in s prederznim sercam pravice podkopujejo, de le per tem človeško kri pijejo. Zoper te merčese so sicer postave, pa kaj, ko zapeljani tacih motapirjev, ki po mračnih kotih svojo mojstrijo tirajo, nočejo na znanje dati, de bi se jim na peto stopilo, in njih zelo zderlo, s kterim strup razlijajo. —

Ljubi kmetje! kedar mislite, de se vam kakošna krivica godí; nikar po kotih tacih goljufov ne išite; ampak oglasite se za pomoč in svet per gospóski ali per možéh, ki so v ta namen postavljeni, de vaše pravice ohranijo, ter skerbé za varnost vašiga življenja in premoženja. To verjemite: Kakor brez duhovne gospóske ne morete svojih duš zveličati; takó brez deželske gospóske vam ni moč premoženja ohraniti, sebe in svojih preskerbeti. Sej vidite, de še per dobrih postavah in zraven bistre skerbnosti gospóske vam vender hudobni ljudjé večkrat nadlegovajo; kaj bi še le brez tega bilo? Deželski gospóski se mora čast skazovati — ne le v zunanjim, ampak tudi v sercu se mora spoštovati. Na to pa, vi kmetje! vse premalo porajtate. Sveto pismo povsod resnico govorí, tega nihče ne dvomi; ali mislite tedaj, de se samo v tistim laže, ko nam spoštovanje in pokoršino do gospóske zapoveduje? Poslušajte, in nikar ne pozabite, kakor govorí večna resnica po sv. Pavlu: „Ni oblasti, de bi ne bila od Bogá; ktere pa so, so od Bogá postavljene. Kdor se tedaj oblasti vstavlja, se božji napravi vstavlja. Kteri pa se vstavljajo, si sami sebi pogubljenje nakopljejo.“ (Rimlj. 13, 1. dalj.) In v bukvah Modrosti je pisano gospóski: „Od Gospoda vam je oblast dana, in moč od Najvikšiga; On bo vaše dela sodil, in vaše misli preiskal.“ (6, 4.) Iz tega tudi vidimo, de se na gospósko svesto zanesti smemo, kér mora ona po božji in cesarski zapovedi po pravici z nami delati, zakaj pred Bogam in pred cesarjem tudi ona od vsiga svojiga djanja odgovor daje. To je kraljestvo božje na zemlji, de keršanska ljubezen veže naj vikšiga z naj manjšim, kakor ste od ljubezni do bližnjiga že veliko lepiga v Novicah brali. Ne poslušajte butastih samoglavcov, ki se svojim predpostavljenim, tačas ko so per njih, hinavsko perlizujejo, kedar pa so od njih, jih opravljajo, in vas podpihujejo in k vsakeršnim zdražbam in sovraštvu šuntajo. Podložin mora vsak človek biti; kjer je podložnost iz ljubezni, ondi je kraljestvo božje; kjer pa je podložnost le persiljena, hinavska, le zunanja, tedaj brez ljubezni, ondi je kraljestvo satana. Pravdar Skazi si perzadevajo kraljestvo satana na zemlji razširiti, kér morijo ljubezen do bližnjiga, lepo zvezo, ki veže človeške serca med seboj, in vse skupej z Bogam. Torej bo nar bolj pràv, de se ne menimo s pravdar Skazi; potem bodo sami šli rakam žvižgat.

Podkorenčan.

Pogled v gornje kraje.

(Konec.)

V letu 1804 je bilo po nar višjim mestu vladarstva sklenjeno: de bi Marburški krog Lavanski škofii pridružen bil, in de bi se sedež gori hvaljene škofije iz Šent-Andreja v Marburg prestavil, in de bi se, kar ta škofija koroške dežele obseže, Kerški škofii odstopilo; pa se to zavolj raznih razlogov takrat ni môglo zgoditi. V letu 1826 je visoko vladarstvo to reč spet na pretres vzelo, in je po nar višjim odločenji 12. rožniga cveta 1832 sklenilo: de ima sedež Lavanske škofije za naprej v Šent-Andreji ostati.

Mestice Šent-Andrej, do kteriga je moj pogled na tem potovanji segel, ima težko kaj čez 150 hiš, in težko de bi brez škofijskiga sedeža kako drugo imenitnost skazati imelo. — De bi se na celi poti od mojiga griča do Šent-Andreja še veliko drugih rečí dalo v pogovor vzeti, se ne da tajiti: pa moja namera ni bila več pobrati, kakor toliko tega, kar se popotniku iz voza brez vsiga daljniga zvedovanja viditi da, kolikor sim ravno v naši sadanjosti zanimiviga (interessant) našel.

Pred pa ko ta potopisek sklenem, se nemorem zderžati svoje rojake v Celjskim krogu s neko prigodbo v Lavodolu soznaniti, ki koliko toliko pozornosti v sadanjim času zasluži. Znano je in sadanji Lavodolci sami spričujejo, de so njega dni v Lavodolu vinsko terto močno redili, de so veliko vinogradov imeli, kjer je zdaj le na pràv majhnim prostoru še nekoliko vinogradnih postat viditi. To opušenje vinogradov pripisujejo nekteri Lavodolci soncu, ter pravijo, de sonce sadaj nima več tiste gorkote, ki jo je nekdaj imelo: de vinska terta več ne more dozoréti, kakor je nekdaj: de vsako leto več ali manj tersja pozebe, in kar ga je ostalo, de le slabo, in še to malo dobriga vina rodí. Temu mnenju se pa nikakor pridružiti nemorem; ampak vidi se mi veliko verjetniši, de je vinoreja svoje dni v Lavodolu zató bolj obrajtana bila, kér so ceste na Koroško tako tegotne bile, de se je vino le po malim iz Štajarskiga in Talijanskiga samo na konjih tovorilo, kakor ga še zdaj Čiči včasi v naše kraje na konjih pritovorijo. V takošnih okolnostih se je Lavodolcam splačalo vinograde obdelavati, akoravno jim je tudi takrat gotovo terta večkrat pozebla bila, kér so svojo robo, ki gotovo ni boljši bila od te, ki jim še na sadanjih tertah zraste, lahko dobro prodali. Berž ko so se dobre ceste na Koroško napravile, so Štajarci in Talijani s svojimi vini, ki so bolji in cenejši od Lavodolskiga bile, od vsih krajev na Koroško prihruli in celo deželo s dobro robo preskerbeli, kakor jo še dan današnji preskerbljavajo. Od te dobe je Lavodolcam vino zaostajalo, niso ga mogli več v denar spravljati, in po takim se jim trud, ki so ga na vinograde obračali, ni več splačal. Od tod se mi vidi, shaja pri njih opušenje vinogradov.

Ako bi utegnilo po železni cesti boljši in cenejši vino iz Estrajha in drugih dežel v naše štajarske kraje bolj na debelo têči, ko že zdaj têče: kam pojdete s svojim vinam, vi ki ste ga že zdaj v zgubo na Koroško in Krajnsko tišali? Gotovo je, de bo železna cesta vse vinorejce močno v rebra dregnila. Vinoredniki v Celjskim krogu, ki na dobrih krajih svoje vinograde imajo, bojo mogli, ako bojo hotli izhajati, svojim vinam z razumnim obdelovanjem in spravljanjem take lastnosti preskerbeti, de se bojo z unanjimi vini lahko sporedovale. Vsim pak, ki v slabjih krajih svoje vinograde imajo, kakoršnih je veliko v Celjskim krogu, bo železna cesta ravno to pesem zapela, ktero so deželske ceste

Lavodolskim vinorejcam péle. Bog daj! de bi se ti naši vinorejci po tem tako dobro počutili, ko se zdaj Lavodolci pri hrušovcu in jabelčniku počutijo! D.

Nesreča.

V saboto 7. dan velikiga serpana tega leta je premogarnice *) v Hrastniku, okolici Dolske fare in podpisane komisije huda nesreča zadéla, pa še huji bi bila skorej nasledke iméla.

Po hudim in dolgim deževanji je namreč mnogo plazovja nad stròp poglavitniga premogarskiga pota, ki se Marîin zove, zderčalo, in s svojo težo podcimprani strop potlačiti in zrušiti žugalo. Gospod Karl Wehrhahn, vodja tamošniga premogarstva, se je podal tisti dan ob štirih popoldne pod močno tlačeni strôp, izpod kteriga so premogarji podporíla spravljali; pa préj, ko se misli, je teža plazovja strop presilila, ter ga s podporíli vred med groznim hrušem podrobila, pot zasula, in to tako neutegama, de je le en sam premogar še ravno komaj nesreči odšel, in pod obokani (vélbani) strop nekaj nazaj vtékel. Gospoda vodja in dva premogarja (knápa) je podsulo. Komaj iskrica upanja je ostala, te tri nesrečnike še kedaj žíve viditi, sosebno, kér je plaze le še vléklo in podzemeljske steze zasipavalo.

Na naglo oznanílo gospoda premogarskiga pisarja, ki je vse te nesreče živa priča bil, so po nekterih urah v pomoč perhiteli ne le vsi tamošnji premogarji in strežniki, temuč tudi premogarji in rudarji iz Zagorskih jám na Krajnskim s svojim vodjem, gospod Maurerjevi premogarji iz Terbolja s svojim županam, c. k. rudarji s svojim vodjem Engelnam iz Terbolja, in poslednjič šest c. k. gospodov inženírjev iz bližnje železnice z mnogimi delavci na železnici, kakor pozneje mlaji gospod Piko, sin prejemnika vsiga déla na železnici z 50 baklami.

Kmalo so se dela poprijéli, zasute siroteje najti, desiravno ne vedó, kje de se znajdejo, ali če so še živí. Pa kar je neutrudna pridnost nekterih ur storíla, plaz pokončá, ki se med védnim deževanjem vtèrga in v ravno odkopane jame zderdrá.

Ali dobrim dušam sercé še ne vpade; zopet se dela z vso močjó primejo in delajo, dokler jih terda noč ustavi, v kteri zopet nepreneháma scurkama lije. Le votljíno odvzgor v jamo po noči skopljejo, drugo delo morajo do jutra odložiti.

Juterno sonce 8. velikiga serpana verže pervi žark upanja na premogarnico in nje neutrudne delavce, de bi še kje bilo zasúte otéti. Zaslišal se je vpervič glas ubogih jetnikov iz globočíne. Pa kér je plazovje le še zemljo pertiskalo, se še enkrat vse skazí, kar se je čez noč naredílo. K sreči, de deževanje prestane. Hitro se začne z rudarskim svedram zemlja vertati, ter se votljína več sežnjev globoka zvèrta; to je pomagalo: nesrečniki dobijo sape, in se sačnejo z svojimi rešniki meniti, de se zvé, kje pràv de so. V prostori 3 čévlje visokim, 4 širokim in 6 dolgim imajo svojo strašno ječo.

Skoz terd prémog se nova dibla navdol dóbi, skoz plazovni nasíp druga déla, in po tih potih se do šestih zvečer vhod do ubogih jetnikov dokóplje. Ob ti uri je bil vroči pa stanovitni trúd dobrih duš z nar slajšim naslédkam plačan: vsi trije, ki so celih 26 ur takó rekoč v naročji smerti ležali, pridejo iz otožnih tàmnic z očmí proti milim nebesam obernjenimi zopet na dan. Glasa veselja pa in priserčne zahvale Bogu in ljudém peró popisati ne more!

*) Jame, kjer premog (Steinkohle) kopljejo.

Karl Wehrhahn se podá kar ročno na svoj dom k ženi, ki od strahú omedljuje, in med svoje ljubljene otročiče, kterim je vsigamogočna roka po dobrih ljudéh očeta zopet podaríla.

Od Preboljske komisije 12. dan velikiga serpana 1847.

Anton Wolf, komisar.

☞ Oznanílo velike sadne razstave v Ljubljani.

Velika sadna razstava, od ktere smo že večkrat govorili, se bo začela perve dni prihodnjiga mesca. Sadjorejci iz vsih krajev so tedej povabljeni, sadja noter do Roženkranske nedelje v pisarnico kmetijske družbe za to razstavo kakor lani — od vsaciga sadú po troje — poslati ali prinesti, vsako plême ali sorto zaznamovati in *krajnsko imé* perpisati.

Odborstvo c. k. kmetijske družbe.

Oznanílo

kmetijski družbi na ogled poslaniga krajnskiga sadja.

(Dalje.)

28. Gosp. Janez Krobath, posestnik v Stražišu blizo Krajnja, je poslal: Nr. 1. kašnic (Flaschenbirn); Nr. 2. žlahtnic, rothe Jakobsbirn; Nr. 3. Haberbirn ali Nagovizbirn (tudi brez krajnskiga imena); Nr. 4. rudečih muškateljc; Nr. 5. Solcburgarc (Salzburgerbirne nach Manger) in pa še eno nezrelo plême, ktero bi gosp. Krobath ne bil poslal, pa se je bal, de bi ga pozneje ne mogel poslati, zató kér ponôčni vlačugarji sadje kradejo, naj bo zrelo ali ne! Zares žalostno je slišati, de se nikjer tacih gerdúnov ne manjka, ki že nezrelo sadje kradejo, drevesa poškodujejo, posestniku veselje in pridelk kratijo, sebi pa grižo in druzih bolezin več naklučijo! Naj bi pač vsak, ki taciga roparja zapazi, ga gosposki zatožil, de bi ga po postavah strahovala!

29. Gosp. fajmošter Kunstl, so nadalje poslali: Nr. 8. medenčnih jabelk (ki pa še niso bile zrele); Nr. 9. dolgorepk (langstieliga Honigbirn) Nr. 10. Glasbirn (?); Nr. 11. ilovk; Nr. 12. laških češpelj, (Tyroler Pflaume) (kar je okrogliga košičevja zunej češinj — pišejo gosp. Kunstl — imenuje kmet slive; kar je podolgastiga pa češplje; za zgodnje in boljši pleména pristavi besedo: laške); Nr. 13. Königspflaume (cibare?) Nr. 14. češpelj, Nr. 15., zelenih sliv (grüne Weinpflaume).

30. Od gosp. Andreja Kopača, fajmoštra v Begnjah: kašnic (Flaschenbirne); weissgeflammter Cardinalapfel; Kirschpflaumen — brez krajnskiga imena.

Odborstvo sadne razstave 21. vel. serp. 1847.

(Dalje sledí.)

Današnjimu listu je perdjan tri in dvajseti del kemije.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani 4. Kimovca.		V Krajnju 30. vélikiga serpana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	34	2	24
1 » » banaške	2	50	2	30
1 » Turšice	2	—	1	55
1 » Soršice	—	—	2	6
1 » Rèži	1	58	2	15
1 » Ječmena	1	20	1	30
1 » Prosa	—	—	1	22
1 » Ajde	1	35	1	40
1 » Ovsa	—	54	—	51

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*